

Wiesława Dąbala
Fundacja CBOS, Warszawa
E-mail: w.dabala@cbos.pl

Estymacja wybranych parametrów populacji w badaniu na próbie losowej z zastosowaniem randomizacji odpowiedzi w pytaniach drażliwych

Pytania drażliwe w badaniach ankietowych to głównie pytania o sferę intymną, uzależnienia, nałogi, nieakceptowane społecznie postawy ale także pytania o sytuację materialną, zarobki, dochody itp. W pytaniach tych, w porównaniu z innymi pytaniami „neutralnymi” zwiększa się ilość braków i odmów odpowiedzi, a także zwiększa się liczba odpowiedzi wymijających typu „trudno powiedzieć” oraz odpowiedzi kłamliwych.

Metoda randomizacji (ulosowienia) odpowiedzi pozwala zarówno na zwiększenie poczucia anonimowości respondentów, jak i na zmniejszenie błędów oszacowania wyników badań przeprowadzanych na próbie losowej. Generalnie metoda randomizacji polega na wprowadzeniu mechanizmu losowego powodującego, iż respondent odpowiada na pytanie drażliwe ankiety z pewnym zadaniem prawdopodobieństwem p . Znane są różne warianty metody randomizacji.

Zastosowanie metody największej wiarygodności dla modeli randomizacji odpowiedzi Stanley’a L. Warnera i B. G. Greenberga pozwala na oszacowanie podstawowych parametrów populacji, takich jak frakcja i wartość przeciętna. Stosowanie metody randomizacji powoduje pewne ograniczenia dotyczące schematu losowania oraz liczebności próby.

Literatura

- B. G. Greenberg, R. R. Kuebler, J. R. Abernathy, D. G. Horvitz, *Application of the Randomized Response Technique on Obtaining Quantitative Data*, Journal of the American Statistical Association (1971).
- Z. Mielecka-Kubień, *Możliwość zastosowania badań reprezentacyjnych do oceny stopnia rozprzestrzeniania się alkoholizmu w Polsce*, Konferencja naukowa Polskiego Towarzystwa Statystycznego, Komitetu Statystyki i Ekonometrii PAN i Głównego Urzędu Statystycznego „Problemy badań statystycznych metodą reprezentacyjną”, Zwartowo 26–28.09.1988 r.
- S. L. Warner, *A Survey Technique for Eliminating Evasive Answer Bias*, Journal of the American Statistical Association (1965).